

پایه یازدهم

مادر برای
بیست

جامعه‌شناسی ۲

حبیبه صالح‌نژاد - فرشته انصاری

درسنامه سؤال‌های امتحانی با پاسخ تشریحی امتحان نهایی

بیش از ۱۰۰۰ سؤال امتحانی شامل سؤال‌های امتحان نهایی و تألیفی به صورت طبقه‌بندی شده همراه با پاسخنامه‌ی تشریحی

درسنامه‌های کاملاً یاددهنده به همراه جدول‌ها، نمودارهای کاربردی و کادرهای "حالا تو بگو" برای بهبود فرایند یادگیری

پاسخ کامل به فعالیت‌های متن کتاب درسی

شامل سؤال‌های امتحانی دشوار جهت شبیه‌سازی سؤالات دشوار احتمالی در امتحان نهایی

امتحان‌های نوبت اول و دوم

مقدمه ناشر

یک مطالعه تازه نشان داده است که سگ‌های وحشی آفریقایی با عطسه کردن برای تصمیم‌گیری‌های جمعی رأی‌گیری می‌کنند. زندگی اجتماعی حتی بین حیوانات نتایج جالبی دارد، از جمله همین خبر بالا که چند روز پیش خبرگزاری‌های دنیا مخابره کردن. احترام گذاشتن به نظر دیگران، احساس همدردی کردن، تقسیم کارهای سخت و هزارتا چیز دیگه از فواید زندگی اجتماعی. یکی از فایده‌های لذت‌بخش زندگی جمعی اینه که یاد می‌گیریم به خاطر کارای خوب، قدردان هم باشیم و از هم تشکر کنیم: ممنون از مؤلفین باسواد و خوش‌قلم این کتاب خانم‌ها حبیبه صالح‌نژاد و فرشته انصاری که الحق و الانصاف خیلی کارشون درسته. مرسی از خانم سیده مریم طاهری که از اول خلقت این کتاب هم‌قدم مؤلفا بوده و همین الان هم توی اتاق بغلی داره نسخه نهایی‌شده این کتاب رو چک می‌کنه.

سپاس بی‌کران از همکارای واحد تولید خیلی‌سبز که لابه‌لای کارای انتشارات، روز و شبشون رو گم کردن و باز هم مسئولانه تلاش می‌کنن.

شما هم این کتاب رو بخونید و کیف کنید و به جون همه کسایی که این کتاب رو نوشتن و آماده کردن دعا کنید.

خدا خیرتون بده.

مقدمه مؤلفان

«جامعه وقتی فرزانی و سعادتی می‌یابد که خواندن، کار روزانه‌اش باشد.»

کتاب جامعه‌شناسی یازدهم دارای مفاهیم و مباحث متنوع و بسیاری است که به صورت زنجیره‌ای به هم متصل‌اند، به این معنا که هر درس از هر فصل، مقدمه‌ای برای درس بعدی و نتیجه‌ای برای درس قبلی است. بنابراین، یادگیری صحیح به شرطی انجام می‌شود که دروس را در یک توالی منطقی مطالعه کنید. توصیه می‌شود از حفظ کردن پرهیز کنید، زیرا تا مطالب و مفاهیم تفهیم نشوند، برای ادامه مطالعه و لذت بردن از مباحث، انگیزه‌ای نخواهید داشت. تلاش ما در این کتاب کمک‌درسی بر این بوده است که مطالب کتاب جامعه‌شناسی ۲ به صورت طبقه‌بندی و قابل فهم‌تر در اختیار شما قرار بگیرد، ولی فراموش نکنید هیچ‌گاه هیچ کتاب کمک‌آموزشی نمی‌تواند جایگزین کتاب اصلی باشد. بنابراین، توصیه ما به شما این است که هر دو کتاب را توأمان مطالعه کنید. نکته مهم دیگری که حتماً باید به آن توجه کنید این است که با مباحثه کردن پیرامون کتاب و حتی مطالب بیشتر بدانیم و بخوانیم در کلاس درس، فضای کلاس خود را پرشور و نشاط کنید و نسبت به برنامه‌هایی مثل اخبار و میزگردهای فکری در خصوص مباحث اجتماعی که در تلویزیون پخش می‌شود، حساسیت بیشتری نشان دهید و با دیدن این برنامه‌ها و تطابق آن‌ها با مفاهیم کتاب، سطح اطلاعات و دانش علمی‌تان را افزایش دهید. نکته دیگر این‌که برای فهم بهتر این کتاب لازم است دروس کتاب جامعه‌شناسی ۱ را یک بار، حتی اگر شده به صورت گذرا و سریع، مرور کنید؛ زیرا بسیاری از مفاهیم کتاب قبلی، پایه مطالعه در کتاب فعلی است.

قبل از مطالعه و استفاده از این کتاب درسی به نکات زیر توجه کنید:

- در کتاب حاضر برخی از قسمت‌ها، البته به طور محدود، به صورت گپ فودمانی و با قلم B.kamran برای تلطیف مباحث و نیز ارتباط هر چه بیشتر شما با مباحث در نظر گرفته شده است.
- هر درس با متن اصلی کتاب شروع می‌شود. در این بخش همه مطالب به دقت تقسیم‌بندی و طبقه‌بندی شده‌اند تا چشم شما راحت‌تر بتواند مطالب را بیابد و درک مطالب نیز آسان شود.
- تعداد بسیار محدودی از بیشتر بدانیم‌های کتاب اصلی، به دلیل ارزش علمی بالا و کمک به درک تحلیلی شما، انتخاب و در متن اصلی قرار داده شده‌اند.
- برای هر درس مجموعه سؤالی طراحی شده که متنوع‌اند و کل یک درس را دربر گرفته‌اند. شما نمی‌توانید خطی از کتاب را پیدا کنید که مورد پرسش و سؤال قرار نگرفته باشد (به جز مطالب پاورقی و بیشتر بدانیم‌ها). بنابراین، با خواندن این سؤال‌ها می‌توانید سطح علمی خود را افزایش دهید و میزان یادگیری خود را محک بزنید. این مجموعه سؤال‌ها عبارت‌اند از: سؤال‌های درست و نادرست، جابجایی، کوتاه‌پاسخ و بلندپاسخ و تمام این سؤال‌ها دارای پاسخ‌نامه هستند که بعد از سؤال‌ها قرار گرفته‌اند.
- فعالیت‌های کتاب درسی هر درس به همراه پاسخ آن‌ها در هر درس قرار گرفته است.
- خلاصه دروس مبحث دیگری است که در بخش‌های انتهایی کتاب، قرار گرفته‌اند. برای این‌که بتوانید یک دیدگاه کلی نسبت به کتاب پیدا کنید و با سرعت آن را مطالعه کنید، توصیه می‌کنیم این بخش را بخوانید.
- برای این‌که بتوانید در آزمون‌های مرحله اول (دی‌ماه) و دوم (خرداد) نمرات خوبی بگیرید به بخش مشاوره امتحان که قبل از مجموعه سؤال‌های نیم‌سال اول و دوم قرار گرفته است، مراجعه کنید و آن را به دقت بخوانید.
- آزمون نیم‌سال اول شامل ۸ درس کتاب است و برای آن دو نمونه سؤال قرار داده‌ایم. آزمون نیم‌سال دوم نیز شامل ۱۵ درس کتاب است و برای آن چهار نمونه سؤال قرار داده‌ایم. این سؤال‌ها دقیقاً در انتهای این کتاب جای‌گذاری شده‌اند. توصیه می‌کنیم پس از مطالعه کتاب، خود را با این نمونه سؤال‌ها محک بزنید و سپس براساس بارم و پاسخ‌نامه‌ای که در اختیارتان قرار داده‌ایم، برگه خود را تصحیح کرده و نمره خود را ثبت کنید. بدین ترتیب متوجه خواهید شد که آیا درس‌ها را خوب خوانده‌اید یا خیر.

در آخر باید گفته بشه سؤالاتی با علامت سفت‌ترین سؤال‌های هر بخش که آگه به کم‌تر از ۲۰ راضی نمی‌شی، بعد از تسلط روی سؤال‌های دیگه برو سراغ اون‌ها.

مسئله این نیست که قریب کتاب چه قدر گرون تموم می‌شه،

مسئله اینه که اگر کتاب نفونی، چه قدر برات گرون تموم می‌شه!

«سربلندی و موفقیت شما را از فراواند مهریان فواستاریم.»

دوستان اران شما، هیبه صالح‌نژاد و فرشته انصاری

فصل ۱: فرهنگ جهانی

درس اول: جهان فرهنگی

سؤال‌های امتحانی

درس دوم: فرهنگ جهانی

سؤال‌های امتحانی

درس سوم: نمونه‌های فرهنگ جهانی ۱

سؤال‌های امتحانی

درس چهارم: نمونه‌های فرهنگ جهانی ۲

سؤال‌های امتحانی

فصل ۲: فرهنگ معاصر غرب و نظام نوین جهانی

درس پنجم: باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب ۴۰

سؤال‌های امتحانی

درس ششم: چگونگی تکوین فرهنگ معاصر غرب ۴۹

سؤال‌های امتحانی

درس هفتم: جامعه جهانی ۵۵

سؤال‌های امتحانی

درس هشتم: تحولات نظام جهانی ۵۹

سؤال‌های امتحانی

فصل ۳: چالش‌های جهانی

درس نهم: جهان دوقطبی ۸۱

سؤال‌های امتحانی

درس دهم: جنگ‌ها و تقابل‌های جهانی

سؤال‌های امتحانی

درس یازدهم: بحران‌های اقتصادی و زیست‌محیطی ۹۸

سؤال‌های امتحانی

درس دوازدهم: بحران‌های معرفتی و معنوی ۱۰۵

سؤال‌های امتحانی

فصل ۴: بیداری اسلامی و جهان جدید

درس سیزدهم: سرآغاز بیداری اسلامی ۱۱۴

سؤال‌های امتحانی

درس چهاردهم: انقلاب اسلامی ایران؛ نقطه عطف ۱۱۹

بیداری اسلامی

سؤال‌های امتحانی

درس پانزدهم: افق بیداری اسلامی ۱۲۸

سؤال‌های امتحانی

پاسخ‌های سؤال‌های امتحانی ۱۳۲

خلاصه درس‌ها ۱۳۹

مشاوره شب امتحان ۱۴۳

آزمون‌های نیم‌سال اول و دوم ۱۴۳

نمونه امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳ ۲۰۸

مقدمه: دانش‌آموزان عزیز، یاد تونه سال گذشته درباره تفاوت **جهان اجتماعی** و **جهان طبیعی** مطالبی رو یاد گرفتیم؟ مثلاً این که **جهان طبیعی** که همون کوه و دشت و پیابون و جنگل و ستاره هاست قبل از ما آدما وجود داشتن و بعد ما هم هستن، پس وجودشون ربطی به اختیار و آگاهی ما نداره!!! اما **جهان اجتماعی** فقط زمانی به وجود میار که ما آدما باشیم، چون این **جهان** براساس **فواسته‌ها و آگاهی‌ها و نیازهای** ما شکل می‌گیره؛ مثلاً آگه ما آدما نبودیم، آیا فونواده و مدرسه و معلم و شاگرد به وجود می‌اومد؟ معلومه که نه!

بچه‌ها، حالا به سؤال ما آدما براساس چه چیزی **جهان اجتماعی** فودمون رو شکل می‌دیم؟ بله درسته براساس **فرهنگ**. فرهنگ چیه؟ در سال‌های قبل با مفهوم فرهنگ آشنا شدیم، یادمون که فوندم فرهنگ اون **آگاهی مشترکه** که مردم به جامعه دارن؛ زبان مشترک، دین مشترک، آداب و رسوم مشترک، سنت‌های مشترک و هزار هزار پدیده مشترک دیگه. بچه‌ها، می‌تونین بگین هر فرهنگی یا بهتر بگیم هر **جهان اجتماعی** چند لایه داره؟ آفرین ۴ لایه: **عقاید، ارزش‌ها، هنارها و نمادها**. دوتای اولی، لایه‌های عمیقن و دوتای آفری، لایه‌های سطحی. فرهنگ هر جامعه، **هویت اجتماعی** افرادش رو مشخص می‌کنه؛ یعنی جامعه میار از راه **جامعه‌پذیری** فرهنگش رو به ما منتقل می‌کنه و ما رو برای به عهده گرفتن نقش‌های اجتماعی‌مون، مثل نقش فرزندی، نقش دانش‌آموزی، نقش شهروندی و ... آماده می‌کنه. فب عزیزان، حالا که از مطالب سال‌های قبل به یادآوری مسایلی کردیم، فودمون رو آماده می‌کنیم که مطالب فیدری یاد بگیریم. **بسم الله** ↓😊😊😊

هر فرهنگی در عمیق‌ترین لایه‌های خود به **بنیادی‌ترین پرسش‌های بشر** پاسخ می‌دهد. این پرسش‌ها و پاسخ‌های بنیادین همان عقاید اساسی یا تصاویر بنیادی هر فرهنگ از انسان و جهان را می‌سازند و روح یا شالوده فرهنگ محسوب می‌شوند.

سه دسته از پرسش‌های بنیادین هر فرهنگ		
اول	هستی‌شناسانه	پرسش‌هایی از قبیل این که آیا جهان هستی به همین جهان مادی محدود می‌شود؟
دوم	انسان‌شناسانه	پرسش‌هایی از قبیل این که آیا انسان موجودی مختار و فعال است یا مجبور و منفعل؟
سوم	معرفت‌شناسانه	پرسش‌هایی از قبیل این که آیا تنها راه شناخت واقعیت، حس و تجربه است؟

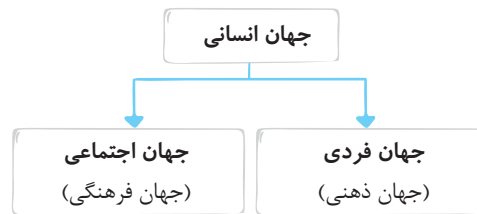
نکته

پاسخ‌های متفاوت به این پرسش‌های اساسی، جهان‌های فرهنگی مختلفی را پدید می‌آورد.

۱- جهان انسانی

دوستای قوب، سال گذشته با مفهوم **جهان اجتماعی** آشنا شدیم. در این درس با مفهومی گسترده‌تر از **جهان اجتماعی**، یعنی **جهان انسانی** و بخش‌های مختلف آن و همچنین ارتباط میان این بخش‌ها آشنا می‌شیم. اما قبل از تعریف **جهان انسانی**، فوبه که از ابتدا با مفهوم **جهان آشنا** شیم؛ **تعریف جهان:** وقتی به اطراف خود نگاه می‌کنیم با پدیده‌های متفاوتی روبه‌رو می‌شویم. این پدیده‌ها به مجموعه‌های بزرگ و مهمی دسته‌بندی می‌شوند. این مجموعه‌ها را به دلیل گستردگی و اهمیتشان «**جهان**» می‌نامند. مثل: جهان سیارات، جهان حیوانات و جهان غرب.

- ❶ **جهان انسانی:** مجموعه‌ای از پدیده‌های انسانی که حاصل کنش‌های آگاهانه و ارادی انسان‌ها هستند، جهان انسانی را به وجود می‌آورند.
- ❷ جهان انسانی محصول زندگی انسان است.
- ❸ هرچه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید به این جهان مربوط است.
- ❹ جهان انسانی به دو بخش فردی و اجتماعی تقسیم می‌شود.

بخش‌های جهان انسانی	
بخش اجتماعی (فرهنگی)	بخش فردی (ذهنی)
❶ این بخش، زندگی اجتماعی انسان‌ها را در بر می‌گیرد. ❷ این بخش، هویت فرهنگی دارد. فرهنگ، محصول آگاهی و عمل مشترک انسان‌هاست و شیوه زندگی اجتماعی انسان‌ها را شکل می‌دهد. ❸ جهان اجتماعی را «جهان فرهنگی» نیز می‌نامند. مثال: پدیده‌های اجتماعی، مانند هنجارها، ارزش‌ها، نقش‌های اجتماعی، نظام اجتماعی، استعمار، نظام سرمایه‌داری و ... متعلق به جهان اجتماعی و فرهنگی هستند. ❹ هرگاه فرد، اندیشه خود را به صورت گفتار و نوشتار بیان می‌کند یا براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار (کنش اجتماعی) می‌کند، به جهان اجتماعی و فرهنگی قدم می‌گذارد. مثال: یک نقاش تا زمانی که طرح یک نقاشی را در ذهن خود می‌پروراند در حیطه جهان فردی خود قرار دارد، اما هرگاه این طرح را بر تابلوی نقاشی ترسیم کرده و در معرض تماشای دیگران قرار دهد، فعالیت او به جهان اجتماعی و فرهنگی تعلق می‌گیرد.	❶ این بخش به زندگی شخصی و فردی انسان‌ها بازمی‌گردد. ❷ هر کدام از ما دانسته‌ها، تجربه‌ها و خلیات ویژه‌ای داریم که دیگران با ما در آن‌ها شریک نیستند. ❸ بخش فردی جهان انسانی را «جهان ذهنی» می‌نامند. ❹ وقتی فردی درباره مسئله‌ای خاص می‌اندیشد، در محدوده جهان فردی و ذهنی خود زندگی می‌کند. ❺ ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی انسان‌ها به این بخش مربوط است. مثال ۱: باهوش بودن، خلاق بودن (بعد ذهنی) مثال ۲: صداقت و امانت‌داری (بعد اخلاقی) مثال ۳: درون‌گرا یا برون‌گرا بودن، زودرنج بودن (بعد روانی)
نکته: هنرمند عضوی از یک فرهنگ است و آثارش مطابق با نوع فرهنگی است که با آن مناسباتی دارد. هنر را می‌توان بیان ژرف‌ترین فردیت هنرمند دانست، اما این فردیت مجرد از اجتماع نیست.	

ارتباط و نسبت میان جهان ذهنی و جهان فرهنگی

دوستان عزیز، توهه کئین که جهان ذهنی آدم‌ها با جهان فرهنگی جامعه‌شون تناسب و هماهنگی داره. این یعنی چی؟! قُب! یعنی فکر و فیلاپی که توی ذهن ماست و فُلقیاتی که داریم، فیلی‌هاش مربوط به جامعه‌مون هست. بذارین یه مثال براتون بزنم تا بهتر مطلب رو بگیرین. من یه سوال از شما دارم. به نظرتون آگه فرهنگ یه جامعه پر از هشن و مناسبت‌هایی باشه که شادی‌آورن و مردم رو به شادی و آرامش تشویق می‌کنن، مردم اون جامعه شادتر نیستن؟ یه سوال دیگه! آیا توی جامعه‌ای که دروغ رواج داره، آدم‌ها بیشتر دروغ نمی‌کنن؟ حالا از یه جنبه دیگه به قضیه نگاه کنیم و یه سوال دیگه! به نظر شما آگه مردم یه جامعه منظم و باوهدان و مسئولیت‌پذیر باشن، جامعه‌شون بهتر و پیشرفته‌تر نمی‌شه؟! قُوب به این سوالا فکر کئین و ببینین مقدر جهان فردی آدم‌ها و جهان فرهنگی یه جامعه می‌تونن به هم نزدیک باشن و با هم ارتباط داشته باشن. راستی شما چه مثالی می‌تونین بزنین؟

بنابراین:

رابطه میان جهان ذهنی و جهان فرهنگی

❶ هر فرهنگی نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد پدید می‌آورد و به همان نوع از عقاید و خصوصیات، اجازه بروز و ظهور می‌دهد.

مثال ۱: در فرهنگ اسلامی، تقوا، ملاک برتری انسان‌هاست، بنابراین یکی از مهم‌ترین اهداف فرهنگ اسلامی، رشد فضایل اخلاقی و روانی در انسان‌هاست و صفات ناپسند اخلاقی، مانند تکبر، بدبینی و حسادت مذموم شمرده می‌شود.

مثال ۲: در فرهنگ جهان غرب، نظم و برنامه‌ریزی جزء لاینفک زندگی اجتماعی است. بنابراین افراد نیز بر همین مبنا جامعه‌پذیر می‌شوند.

۲ هر نوع عقیده و اخلاقی جویای فرهنگی متناسب با خود است.

مثال ۱: فردی که پشتکار و اهداف متعالی دارد، به جامعه‌ای گرایش دارد که زمینه رشد و تعالی را برای او فراهم سازد.

مثال ۲: افرادی که به دنبال ارضای امیال نفسانی و مادی خود هستند، دوست دارند در جامعه‌ای زندگی کنند که بیشترین آزادی را در این زمینه در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد.

گفت‌وگو کنید

○ درباره راه‌های ورود اندیشه فردی به حوزه فرهنگ گفت‌وگو کنید.

پاسخ: ۱ تعاملات اجتماعی روزمره، مثل: در میان گذاشتن یک ایده با دوست خود و تلاش برای عملی کردن آن.

۲ فضاهای مجازی و رسانه‌های جمعی، مثل: تولید یک فیلم براساس طرح نویسنده یا فیلم‌نامه.

۳ عرصه علم، مثل: اختراع و اکتشاف توسط دانشمندان و قراردادن آن اختراع در اختیار مصرف‌کنندگان (کشف الکل توسط محمد زکریای رازی و استفاده از آن در علم پزشکی).

۴ در عرصه قدرت، مثل: تأثیر اندیشه‌های مبارزه‌طلبانه امام خمینی علیه السلام در شکل‌گیری انقلاب اسلامی ایران.

حالا توبگو: گزینه مناسب را انتخاب کنید.

۱- پرسش از مختار یا مجبور بودن بشر مربوط به کدام دسته از پرسش‌های بنیادین بشر است؟

☐ الف) معرفت‌شناسانه ☐ ب) هستی‌شناسانه ☐ پ) انسان‌شناسانه

۲- پرسش از این که آیا جهان، خالق دارد یا نه، پرسشی است.

☐ الف) هستی‌شناسانه ☐ ب) انسان‌شناسانه ☐ پ) معرفت‌شناسانه

۳- عبارت «جهان متجدد در قرن نوزدهم، تنها راه شناخت علمی را روش تجربی می‌دانست» مربوط به کدام دیدگاه جهان غرب است؟

☐ الف) علم‌شناسانه ☐ ب) معرفت‌شناسانه ☐ پ) هستی‌شناسانه

۴- چرا به مجموعه‌های بزرگ، جهان می‌گویند؟

☐ الف) به دلیل گستردگی و اهمیت آن‌ها ☐ ب) به دلیل این که محصول زندگی انسان هستند.

۵- ابعاد اخلاقی زندگی انسان‌ها مربوط به کدام جهان است؟

☐ الف) جهان اجتماعی ☐ ب) جهان تکوینی ☐ پ) جهان ذهنی و فردی

۶- کدام بخش زندگی انسان‌ها، هویت فرهنگی دارد؟

☐ الف) بخش اجتماعی ☐ ب) بخش فردی ☐ پ) بخش ذهنی

۷- مجسمه‌سازی و نویسندگی بیانگر کدام عبارت است؟

☐ الف) ورود از جهان فردی به جهان فرهنگی ☐ ب) ورود از جهان فرهنگی به جهان فردی

۸- شیوه زندگی اجتماعی انسان را شکل می‌دهد.

☐ الف) جهان تکوینی ☐ ب) جهان ذهنی و فردی ☐ پ) فرهنگ

پاسخ: ۱- «پ» / ۲- «الف» / ۳- «ب» / ۴- «الف» / ۵- «پ» / ۶- «الف» / ۷- «الف» / ۸- «پ»

۲- جهان تکوینی

بچه‌ها، آیا تا حالا با اصطلاح جهان تکوینی برخورد کردین؟ هتماً می‌پرسین مگه ما چند تا جهان داریم؟ فُج، جهان‌های زیادی وجود دارن!!!

بچه تعجب کردین! بچه‌ها، به مجموعه‌های بزرگ می‌گن جهان. همین! مجموعه‌های بزرگ اعداد، مجموعه پدیده‌های طبیعی یا همون جهان طبیعی، مجموعه پدیده‌های اجتماعی

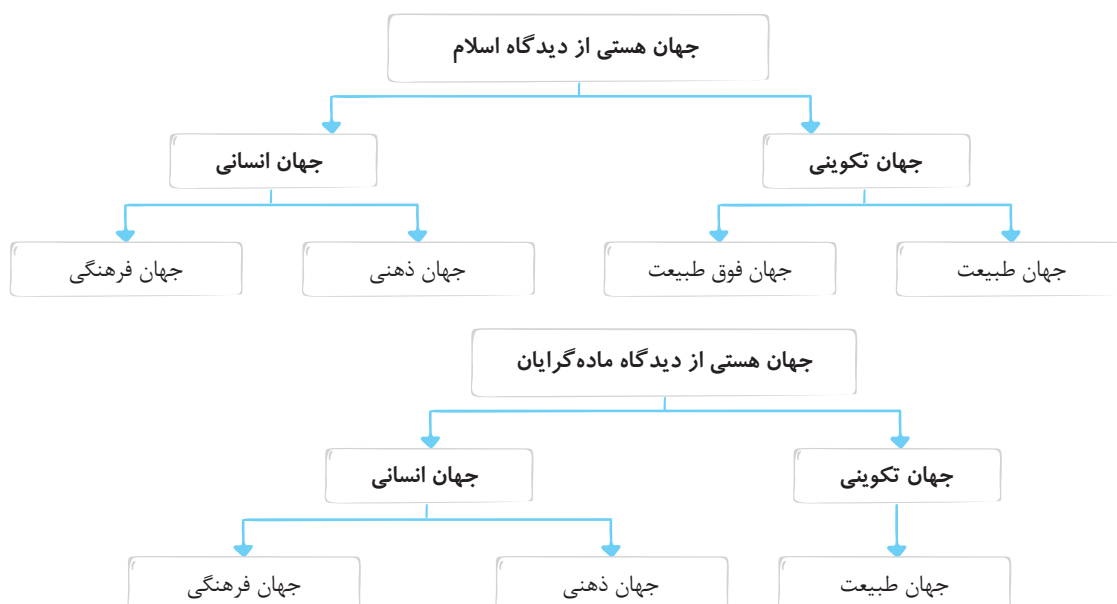
یا همون جهان اجتماعی. راستی بچه‌ها، می‌دونین دانشمندان علم فیزیک کشف کردند که ما جهان‌های موازی هم داریم!!! یکی رو خودتون برین مطالعه کنین، مباحث جالبی داره.

برمی‌گردیم به درس‌مون. جهان تکوینی هم یکی از این مجموعه‌های بزرگه. البته فیلی بزرگ!!! چه قدر بزرگ؟ الان می‌گم بهتون. پس دقت کنین به بقیه مطالب درس.

ما اول این درس فوندم که همه پدیده‌های جهان هستی، محصول زندگی انسان نیستن؛ پدیده‌هایی هم هستن که قبل ما وجود داشتن و بعد ما هم هستن. این نوع پدیده‌ها

مربوط به جهان تکوینی می‌شن. جهان تکوینی مستقل از خواست و اراده و اعتبار ما آدماس؛ یعنی آگه ما هم نباشیم این جهان باز هم وجود داره!! 😊😊😊

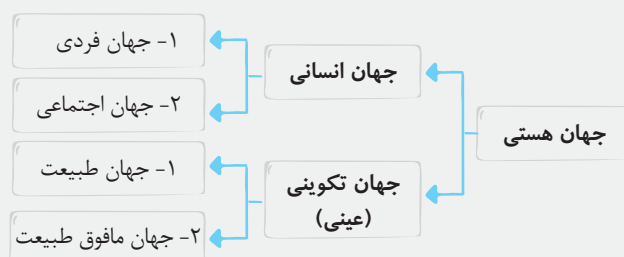
دو دیدگاه درباره جهان تکوینی	
۱ این گروه، جهان تکوینی را به طبیعت محدود می‌کنند. ۲ بنابراین، طبیعت را در برابر جهان انسانی قرار می‌دهند. ۳ با تقسیم جهان انسانی به دو جهان ذهنی و فرهنگی از سه جهان سخن می‌گویند: جهان اول: جهان طبیعت جهان دوم: جهان ذهن جهان سوم: جهان فرهنگ	دیدگاه ماده‌گرایان
۱ متفکران مسلمان، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند. ۲ از نظر این متفکران، جهان طبیعت بخشی از جهان تکوینی است. ۳ آن‌ها جهان تکوینی را به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند. ۴ بنابراین، متفکرین مسلمان از چهار جهان سخن می‌گویند: جهان اول: جهان فوق طبیعی جهان دوم: جهان طبیعی جهان سوم: جهان ذهنی جهان چهارم: جهان فرهنگی	دیدگاه اسلام

تکمیل کنید

با توجه به جهان‌هایی که تاکنون از آن‌ها سخن گفتیم، نمودار زیر را تکمیل کنید.

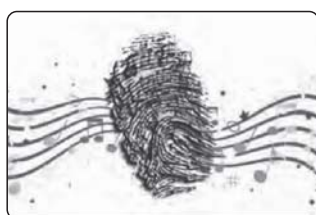
پاسخ

۳- تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی

باغ گلشن طبس؛ باغ سازی ایرانی ارتباطی نزدیک با باورهای مذهبی و اعتقادات سازندگان آن‌ها داشته است. باغ تمثیلی است از بهشت جاویدان و برگرفته از آیات قرآن درباره بهشت.

هنرمند عضوی از یک فرهنگ است و آثارش مطابق با نوع فرهنگی است که با آن مناسباتی دارد. هنر را می‌توان بیان ژرف‌ترین فردیت هنرمند دانست. اما این فردیت مجرد از اجتماع نیست.

جهان‌های مختلف با هم رابطه و تعامل دارند.

دیدگاه‌های مختلف دربارهٔ تعامل جهان فرهنگی و جهان تکوینی

۱ این گروه، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود می‌کنند. ۲ جهان طبیعت را مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان فرهنگی می‌دانند. ۳ در این دیدگاه، ذهن افراد و فرهنگ نیز هویتی طبیعی و مادی دارند. ۴ علوم مربوط به ذهن و فرهنگ، نظیر علوم طبیعی است. ۵ این گروه بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند. نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند. جهان طبیعت → جهان ذهنی → جهان فرهنگی	دیدگاه اول
۱ این گروه، جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان تکوینی می‌دانند. ۲ جهان ذهنی و فردی افراد را تابع فرهنگ جامعه می‌دانند. ۳ جهان تکوینی را نیز مادهٔ خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌ها و جوامع مختلف می‌دانند. ۴ در این دیدگاه، جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیت ندارند و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند. جهان فرهنگی → جهان ذهنی → جهان طبیعت	دیدگاه دوم
۱ این دیدگاه، رویکرد کسانی است که جهان فرهنگی، جهان ذهنی و جهان تکوینی را مهم و در تعامل با یکدیگر می‌دانند. ۲ در نگاه قرآنی، جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست. ۳ از نظر قرآن، ادراک و آگاهی نیز به حیات انسانی منحصر نمی‌شود. ۴ جهان تکوینی براساس حکمت و مشیت خداوند سبحان، رفتاری حکیمانه با افراد و جوامع انسانی دارد. ۵ قرآن کریم علاوه بر آن که برای جامعه و فرهنگ جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها سخن می‌گوید، جهان فردی اشخاص را نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند. جهان فرهنگی ↕ جهان تکوینی ↔ جهان ذهنی از منظر قرآن، هرگاه انسان، اخلاق الهی داشته باشد و جامعه نیز از فرهنگ توحیدی برخوردار باشد، جهان تکوینی درهای برکات خود را به روی آن‌ها می‌گشاید و هرگاه افراد و فرهنگ جامعه، هویتی مشرکانه داشته باشند، زمین و آسمان از تعامل سازنده با آن‌ها سر باز می‌زنند و ظرفیت‌های الهی و آسمانی خود را از آن‌ها پنهان می‌کنند.	دیدگاه سوم

مفهوم اغلال و سلاسل در قرآن کریم: برخی دیدگاه‌ها، مانع شناخت صحیح انسان و جهان هستی می‌شوند. وقتی انسان از شناخت خویشتن و جهان هستی بازماند، از تعامل صحیح با جهان هستی و شکوفایی استعدادهای خویش درمی‌ماند. قرآن کریم از عقاید و اعمالی که مانع دستیابی انسان به حقیقت خویش و جهان هستی می‌شوند به اغلال و سلاسل یاد می‌کند. اغلال و سلاسل، زنجیرهایی هستند که انسان را در دنیا و آخرت به بند می‌کشند.

حالات و بگو: گزینه مناسب را انتخاب کنید.

۱- تمامی پدیده‌های جهان هستی، محصول زندگی انسان:

☐ الف) نیستند

☐ ب) هستند

۲- جهانی که مستقل از خواست و ارادهٔ انسان است، چه نام دارد؟

☐ الف) جهان تکوینی

☐ ب) جهان انسانی

☐ پ) جهان اجتماعی

۳- کسانی که جهان تکوینی را به طبیعت محدود می‌کنند، از وجود چند جهان سخن می‌گویند؟

☐ الف) چهار جهان

☐ ب) دو جهان

☐ پ) سه جهان

۴- فردیت هنرمند، مجرد از اجتماع:

☐ الف) است

☐ ب) نیست

- ۵- دیدگاهی که قائل به تفاوت میان علوم طبیعی و علوم انسانی نیست:
- ☐ الف) دیدگاهی که جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود می‌کند.
- ☐ ب) دیدگاهی که جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان‌های دیگر می‌داند.
- ۶- در کدام دیدگاه، جهان ذهنی و تکوینی استقلال ندارند؟
- ☐ الف) دیدگاهی که جهان تکوینی را محدود به جهان طبیعت نمی‌کند.
- ☐ ب) دیدگاهی که جهان ذهنی افراد را تابع فرهنگ آن‌ها می‌داند.
- ۷- کدام دیدگاه بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند؟
- ☐ الف) دیدگاهی که از زندگی و مرگ امت‌ها سخن می‌گوید.
- ☐ ب) دیدگاهی که علوم انسانی را نظیر علوم طبیعی می‌داند.
- ۸- منظور قرآن از مفهوم «اغلal و سلاسل» چیست؟
- ☐ الف) جوامع مشترکانه
- ☐ ب) هویت مشترکانه افراد
- ☐ پ) باورها و اعمالی که مانع درک درست انسان از حقیقت خویش و جهان هستی می‌شود.
- پاسخ:** ۱- «الف» / ۲- «الف» / ۳- «پ» / ۴- «ب» / ۵- «الف» / ۶- «ب» / ۷- «الف» / ۸- «پ»

ببیندیشید

وضعیت امروزی محیط زیست محصول چه باورهایی درباره انسان و طبیعت است؟

پاسخ: نگاه دنیوی جهان متجدد و ارزش‌های اخلاقی آن به گونه‌ای است که طبیعت به عنوان یک ماده بی‌جان برای تصرف و به خدمت گرفتن آن در نظر گرفته می‌شود. انسان در این جهان، هر نوع تصرفی را برای بهره‌وری بیشتر از طبیعت انجام می‌دهد، زیرا مدار و محور جهان هستی، انسان و خواسته‌های اوست.

با شروع انقلاب صنعتی، تسلط انسان بر طبیعت بیشتر شد و به موازات آن تخریب محیط زیست نیز سرعت گرفت. دخل و تصرف لجام‌گسیخته انسان در محیط زیست و بهره‌کشی بی‌حد و حصر او از منابع طبیعی در یک قرن گذشته به وقایع و فجایع زیان‌بار بی‌شماری در زمین منجر شده است. جهان، امروزه شاهد مسائلی، مانند تغییرات آب‌وهوایی و گرم‌شدن کره زمین در اثر تشدید اثر گازهای گلخانه‌ای، سوراخ‌شدن لایه ازن، فقر و گرسنگی، تخریب جنگل‌ها و مراتع، انباشت پسماندهای خطرناک و انتقال برون‌مرزی آن‌ها، کاهش تنوع زیستی و افزایش گونه‌های در معرض خطر، افزایش سوانح طبیعی، مانند سیل و طوفان، خشک‌شدن تالاب‌ها، از بین رفتن زیستگاه‌ها، بیابان‌زایی، باران‌های اسیدی، گسترش ریزگردها، آلودگی منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی و بحران‌های انرژی در سطوح مختلف بین‌المللی و ملی است.

برخی آیات قرآن کریم، مانند آیه ۴۱ سوره روم، آیه ۹۶ سوره اعراف، آیه ۲۷۶ بقره و ... از تعامل فعال جهان تکوینی با جهان اجتماعی و فرهنگی سخن می‌گویند. نمونه‌های این تعامل را در این آیات بیابید.

پاسخ: - آیه ۴۱ سوره روم: «ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ»: فساد در دریا و خشکی ظاهر شد به جهت کارهایی که مردم کردند، تا به این وسیله بعضی از آثار اعمال آن‌ها را به ایشان بچشانند تا شاید بازگردند.

- آیه ۹۶ سوره اعراف: «وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ»: و اگر اهل آبادی‌ها ایمان آورده و تقوا می‌ورزیدند، هرآینه باب‌های برکات آسمان و زمین را به رویشان می‌گشودیم، اما تکذیب کردند و لذا به واسطه اعمالی که کردند، آن‌ها را مؤاخذه کردیم.

- آیه ۲۷۶ سوره بقره: «يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيلُ الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ»: خدا از برکت ربا می‌کاهد و بر صدقات می‌افزاید و خداوند هیچ ناسپاس گناهکاری را دوست ندارد.

سؤال‌های امتحانی

دانش‌آموز عزیز، سؤال‌های با علامت سفت‌ترین سؤال‌های هربفشن، آله به کم‌تر از ۲۰ راضی نمی‌شی، بعد از تسلط روی سؤال‌های دیگه، پرو سراغ اون‌ها.

درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

- ۱- پرسش‌ها و پاسخ‌های بنیادی بشر، به مثابه روح یا شالوده هر فرهنگ عمل می‌کنند.
- ۲- جهان انسانی محصول زندگی انسان است و هرچه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید مربوط به این جهان است.
- ۳- بخش فردی جهان انسانی به زندگی شخصی و فردی انسان‌ها بازمی‌گردد و ابعاد اخلاقی، فرهنگی و روانی انسان‌ها به این بخش مربوط می‌شود.
- ۴- هر فرهنگی انواع مختلفی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد پدید می‌آورد.
- ۵- هرگاه انسان اندیشه خود را به صورت یک کتاب یا تابلوی نقاشی در اختیار دیگران قرار می‌دهد، به جهان اجتماعی و فرهنگی وارد می‌شود.

۶- تمامی پدیده‌های جهان هستی، محصول زندگی انسان هستند.

۷- متفکران مسلمان، جهان تکوینی را محدود به جهان طبیعت نمی‌دانند.

۸- دیدگاه فرهنگی، بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیست.

۹- قرآن کریم علاوه بر آن که برای جامعه و فرهنگ، جایگاه ویژه‌ای قائل است، جهان فردی اشخاص را نیز نادیده نمی‌گیرد.

جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

۱۰- پرسش از این که آیا جهان هستی به همین جهان مادی محدود می‌شود یا نه، پرسشی است.

۱۱- وقتی فردی درباره مسئله‌ای خاص می‌اندیشد، در محدوده و خود به سر می‌برد.

۱۲- هر نوع عقیده و اخلاقی جویای متناسب با خود است.

۱۳- بخش جهان انسانی، هویت فرهنگی دارد.

۱۴- متفکران مسلمان، جهان تکوینی را به دو جهان و تقسیم می‌کنند.

۱۵- از نظر کسانی که جهان تکوینی را به طبیعت محدود می‌کنند، ذهن افراد و فرهنگ، هویتی دارند.

۱۶- گروهی که جهان را مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان می‌دانند، جهان ذهنی و فردی افراد را تابع فرهنگ جامعه می‌دانند.

۱۷- در نگاه قرآنی، ادراک و آگاهی منحصر به نیست و براساس حکمت و مشیت خداوند، رفتاری حکیمانه با انسان و جامعه انسانی دارد.

۱۸- از منظر قرآن، هرگاه انسان، اخلاقی داشته باشد و جامعه نیز از فرهنگی برخوردار باشد، جهان تکوینی درهای برکات خود را به روی انسان‌ها می‌گشاید.

گزینه مناسب را انتخاب کنید.

۱۹- به ترتیب، در ارتباط با عقاید و ارزش‌های بنیادین هر فرهنگ، کدام گزینه درست است؟

آیا جهان خلقت به همین جهان مادی محدود می‌شود؟- راه‌های شناخت واقعیت کدام‌اند؟

(۱) دیدگاه هستی‌شناسانه - دیدگاه معرفت‌شناسانه (۲) دیدگاه معرفت‌شناسانه - دیدگاه انسان‌شناسانه

(۳) دیدگاه معرفت‌شناسانه - دیدگاه هستی‌شناسانه (۴) دیدگاه هستی‌شناسانه - دیدگاه انسان‌شناسانه

۲۰- به ترتیب «آن چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید» و «ابعاد اخلاقی انسان‌ها» مربوط به کدام گزینه هستند؟

(۱) جهان فرهنگی - بخش اجتماعی جهان انسانی (۲) جهان اجتماعی - بخش فردی جهان انسانی

(۳) جهان انسانی - بخش فردی جهان انسانی (۴) جهان انسانی - بخش اجتماعی جهان انسانی

۲۱- به ترتیب، «حاصل آگاهی و عمل مشترک آدمیان است» و «گفتار و نوشتار مربوط به این جهان است».

(۱) جهان انسانی - جهان فردی (۲) فرهنگ - جهان اجتماعی

(۳) جهان تکوینی - جهان فرهنگی (۴) جهان انسانی - جهان ذهنی

۲۲- هرگاه یک نقاش درباره طرح جدید خود می‌اندیشد، در محدوده جهان خود زندگی می‌کند و اگر این طرح را در قالب یک تابلو به نمایش بگذارد، به جهان وارد شده است.

(۱) فرهنگی - فردی (۲) ذهنی - فردی (۳) فردی - اجتماعی (۴) فردی - ذهنی

۲۳- کدام یک از گزینه‌های زیر در ارتباط با جهان انسانی و جهان اجتماعی درست است؟

(۱) جهان انسانی محصول زندگی اجتماعی و طبیعی انسان است.

(۲) بخش فردی جهان انسانی به ابعاد اخلاقی و روانی انسان‌ها مربوط می‌شود.

(۳) جهان ذهنی و جهان فرهنگی مربوط به بخش اجتماعی جهان انسانی است.

(۴) جهان ذهنی انسان هویتی فرهنگی دارد.

۲۴- کدام گزینه در ارتباط با عبارت زیر درست است؟

«بین دو بخش فردی و اجتماعی جهان انسانی تناسب و هماهنگی وجود دارد.»

(۱) وقتی فردی درباره مسئله‌ای خاص می‌اندیشد، در محدوده فردی و ذهنی خود به سر می‌برد.

(۲) هرگاه فرد اندیشه خود را به صورت گفتار یا نوشتار بیان می‌کند، به محدوده اجتماعی و فرهنگی وارد می‌شود.

(۳) هر فرهنگی نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد پدید می‌آورد.

(۴) بخش اجتماعی جهان انسانی هویتی فرهنگی دارد.

۲۵- به ترتیب، «جهان مستقل از خواست و اعتبار انسانی» و «جهان وابسته به اراده و آگاهی انسان» در کدام گزینه آمده است؟

(۱) جهان تکوینی - جهان انسانی (۲) جهان اجتماعی - جهان تکوینی

(۳) جهان انسانی - جهان اجتماعی (۴) جهان تکوینی - جهان فوق طبیعی

۲۶- «کدام گروه جهان تکوینی را مادهٔ خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌ها و جوامع مختلف می‌دانند؟»

- ۱) گروهی که جهان ذهنی و فردی افراد را تابع فرهنگ جامعه می‌دانند.
- ۲) گروهی که بر مسئولیت فرد در قبال جامعه و فرهنگ تأکید دارند.
- ۳) گروهی که جهان تکوینی را محدود به جهان طبیعت می‌دانند.
- ۴) گروهی که جهان تکوینی را مهم‌تر از جهان‌های دیگر می‌دانند.

۲۷- کدام یک از گزینه‌های زیر در ارتباط با دیدگاه قرآنی، درست نیست؟

- ۱) جهان فوق طبیعت با سایر جهان‌ها در تعامل بوده و از آن‌ها مهم‌تر است.
- ۲) اگر افراد و فرهنگ جامعه، هویتی مشترکانه داشته باشند، ظرفیت‌های الهی و آسمانی از آن‌ها پنهان می‌شود.
- ۳) از نظر قرآن کریم جهان تکوینی برخوردی حکیمانه و هوشمندانه با جهان انسانی دارد.
- ۴) قرآن کریم، جهان فردی اشخاص را نادیده نگرفته و بر مسئولیت فرد در قبال جامعه تأکید می‌کند.

۲۸- در ارتباط با نمودار مقابل، کدام گزینه درست نیست؟

- ۱) جهان طبیعت مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان فرهنگی است.
- ۲) بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیست.
- ۳) ذهن افراد و فرهنگ، هویتی مادی و طبیعی دارد.
- ۴) جهان تکوینی، مادهٔ خامی است که جوامع در آن دخل و تصرف می‌کنند.

به سؤال‌های زیر پاسخ کوتاه دهید.

- ۲۹- پرسش‌های بنیادی بشر به چند دستهٔ اصلی تقسیم می‌شوند؟ نام ببرید.
- ۳۰- هر فرهنگی در عمیق‌ترین لایه‌های خود به کدام پرسش‌های بشر پاسخ می‌دهد؟
- ۳۱- در فرهنگ اسلامی، راه‌های شناخت واقعیت و حقیقت عبارت‌اند از: حس، عقل و وحی. این مطلب مربوط به کدام دسته از پرسش‌های بنیادی فرهنگ است؟
- ۳۲- مجموعه‌های بزرگ را به چه دلیلی جهان می‌نامند؟
- ۳۳- در کدام بخش از جهان انسانی، افراد با یکدیگر شریک نیستند؟
- ۳۴- به ترتیب از بخش فردی و اجتماعی جهان انسانی با چه تعبیرهایی یاد می‌شود؟
- ۳۵- چه نسبت و رابطه‌ای میان جهان انسانی و جهان اجتماعی وجود دارد؟
- ۳۶- وقتی دانش‌آموزی تصمیم می‌گیرد در امتحانات نوبت اول، رتبهٔ اول شود، در محدودهٔ کدام بخش جهان انسانی عمل کرده است؟
- ۳۷- کسانی که جهان تکوینی را به طبیعت محدود می‌کنند، از چند نوع جهان سخن می‌گویند؟ نام ببرید.
- ۳۸- در دیدگاه دوم (دیدگاه فرهنگی) کدام جهان، مادهٔ خامی محسوب می‌شود که فرهنگ‌ها در آن تصرف می‌کنند؟
- ۳۹- قرآن کریم، باورها و اعمالی را که نمی‌گذارند انسان، حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند، چه می‌نامد؟
- ۴۰- جدول زیر را کامل کنید.

دسته‌بندی	پاسخ به چه پرسش‌هایی؟
هستی‌شناسانه	
انسان‌شناسانه	
معرفت‌شناسانه	

۴۱- نمودار زیر را در ارتباط با دیدگاه متفکرین مسلمان کامل کنید.

۴۲- هر یک از عبارت‌های زیر بیان‌گر کدام نوع جهان است؟

الف) جهان مستقل از خواست و ارادهٔ انسان (.....)
ب) جهانی که هویت فرهنگی دارد. (.....)

۴۳- در هر یک از عبارت‌های زیر، کدام جهان مهم‌تر از سایر جهان‌ها دانسته می‌شود؟

الف) از دست رفتن استقلال جهان ذهنی در برابر جهان فرهنگی (.....)

ب) علوم مربوط به ذهن افراد و فرهنگ، نظیر علوم طبیعی دانسته می‌شوند. (.....)

۴۴- در دیدگاه‌های زیر، ذهن افراد چه جایگاه و هویتی دارد؟

الف) دیدگاهی که جهان فرهنگی را مهم‌تر از سایر جهان‌ها می‌داند. (.....)

ب) دیدگاهی که جهان تکوینی را محدود به جهان طبیعت می‌داند. (.....)

۴۵- پیامدهای هر یک از عبارت‌های زیر چیست؟

الف) نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی (.....)

ب) عدم شناخت درست انسان از خود و جهان هستی (.....)

۴۶- از منظر قرآن، جهان تکوینی چه نوع مواجهه‌ای با جوامع زیر دارد؟

الف) جوامع مشرکانه (.....)
ب) جوامع توحیدی (.....)

به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید.

۴۷- دو ویژگی جهان انسانی را ذکر کنید.

۴۸- با ذکر مثالی توضیح دهید که یک انسان چگونه از محدودهٔ فردی و ذهنی به محدودهٔ اجتماعی و فرهنگی وارد می‌شود؟

۴۹- بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی چه هماهنگی و تناسبی وجود دارد؟ توضیح دهید.

۵۰- در رابطه با تعامل جهان انسانی و جهان تکوینی، دیدگاه اول را با دیدگاه دوم مقایسه کنید.

۵۱- دیدگاه قرآن دربارهٔ تعامل جهان تکوینی و جهان انسانی چیست؟ توضیح دهید.

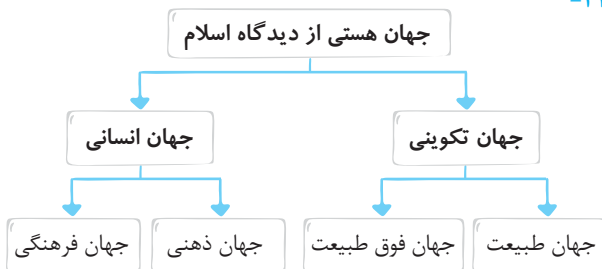
۵۲- قرآن چه دیدگاهی دربارهٔ جهان تکوینی دارد؟

۵۳- در چه صورتی انسان از تعامل صحیح با جهان هستی و شکوفایی استعدادهای خویش باز می‌ماند؟

- ۱- درست
- ۲- درست
- ۳- نادرست / بُعد فرهنگی زندگی انسان، مربوط به بخش اجتماعی جهان انسانی است.
- ۴- نادرست / هر فرهنگی نوعی خاص از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد پدید می‌آورد.
- ۵- درست
- ۶- نادرست / تمامی پدیده‌های جهان هستی، محصول زندگی انسان نیستند.
- ۷- درست
- ۸- نادرست / دیدگاه اول بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نمی‌شود. دیدگاه فرهنگی دیدگاه دوم است.
- ۹- درست
- ۱۰- هستی‌شناسانه
- ۱۱- فردی - ذهنی
- ۱۲- فرهنگ
- ۱۳- اجتماعی
- ۱۴- طبیعت - فوق طبیعت
- ۱۵- طبیعی - مادی
- ۱۶- فرهنگی - تکوینی
- ۱۷- انسان - جهان تکوینی
- ۱۸- الهی - توحیدی
- ۱۹- گزینه «۱» هرگونه نظری درباره خداوند و خلقت جهان هستی مربوط به دیدگاه هستی‌شناسانه می‌شود. هرگاه از راه‌های شناخت واقعیت‌ها و پدیده‌ها سخن گفته می‌شود، دیدگاه معرفت‌شناسانه مدنظر است.
- ۲۰- گزینه «۳» اندیشه انسان مربوط به جهان ذهنی او و عمل و کردارش مربوط به جهان اجتماعی است و هر دوی این جهان‌ها در جهان انسانی قرار می‌گیرند. ویژگی‌های اخلاقی انسان، بیشتر مربوط به جهان فردی است.
- ۲۱- گزینه «۲» فرهنگ حاصل آگاهی و عمل مشترک انسان‌هاست. گفتار و نوشتار نیز چون در ارتباط با انسان‌ها شکل می‌گیرد، مربوط به جهان اجتماعی است.
- ۲۲- گزینه «۳» اندیشه در محدوده جهان ذهنی و فردی انسان است و هرگاه این اندیشه به مرحله عمل می‌رسد، در محدوده جهان اجتماعی قرار می‌گیرد.
- ۲۳- گزینه «۲» گزینه «۱» درست نیست، زیرا جهان انسانی محصول زندگی طبیعی انسان نیست. گزینه «۳» درست نیست، زیرا جهان
- ذهنی مربوط به بُعد فردی جهان انسانی است نه اجتماعی. گزینه «۴» درست نیست، هویت جهان اجتماعی، فرهنگی است.
- ۲۴- گزینه «۳» عبارت‌های هر چهار گزینه از نظر مفهومی درست است، ولی با توجه به موضوع سؤال گزینه «۳» درست است.
- ۲۵- گزینه «۱» جهان تکوینی برخلاف جهان انسانی، مستقل از خواست و اراده انسان است.
- ۲۶- گزینه «۱» گروهی که جهان فرهنگی را مهم‌تر از دو جهان دیگر می‌دانند، اعتقاد دارند جهان تکوینی ماده خامی است که می‌تواند تحت تأثیر فرهنگ‌های مختلف قرار گیرد.
- ۲۷- گزینه «۱» جهان فوق طبیعت، بخشی از جهان تکوینی است و از نظر قرآن کریم هر سه جهان فرهنگی، ذهنی و تکوینی مهم و در تعامل با یکدیگرند.
- ۲۸- گزینه «۴» عبارت چهارم مربوط به این نمودار (دیدگاه اول) نیست، بلکه مربوط به دیدگاه دوم است.
- ۲۹- سه دسته: هستی‌شناسانه، انسان‌شناسانه و معرفت‌شناسانه
- ۳۰- پرسش‌های بنیادین بشر
- ۳۱- پرسش‌های معرفت‌شناسانه
- ۳۲- به دلیل گستردگی و اهمیت آن‌ها
- ۳۳- جهان فردی
- ۳۴- جهان ذهنی - جهان فرهنگی
- ۳۵- جهان اجتماعی بخشی از جهان انسانی است.
- ۳۶- بخش فردی و ذهنی
- ۳۷- سه نوع جهان: جهان طبیعی، جهان ذهنی، جهان فرهنگی
- ۳۸- جهان تکوینی
- ۳۹- اغلال و سلاسل
- ۴۰-

پاسخ به چه پرسش‌هایی؟	دسته اصلی
پاسخ به پرسش‌هایی از قبیل این که آیا جهان هستی به همین جهان مادی محدود می‌شود؟	هستی‌شناسانه
پاسخ به پرسش‌هایی از قبیل این که آیا انسان موجودی مختار و فعال است یا مجبور و منفعل؟	انسان‌شناسانه
پاسخ به پرسش‌هایی از قبیل این که آیا تنها راه شناخت واقعیت، حس و تجربه است؟	معرفت‌شناسانه

۴۱-

۴۲- الف) جهان تکوینی ب) جهان اجتماعی

۴۳- الف) جهان فرهنگی ب) جهان طبیعت

نکته

هرگونه نظری درباره انسان نیز دیدگاه انسان‌شناسانه محسوب می‌شود.

۲۰- گزینه «۳» اندیشه انسان مربوط به جهان ذهنی او و عمل و کردارش مربوط به جهان اجتماعی است و هر دوی این جهان‌ها در جهان انسانی قرار می‌گیرند. ویژگی‌های اخلاقی انسان، بیشتر مربوط به جهان فردی است.

۲۱- گزینه «۲» فرهنگ حاصل آگاهی و عمل مشترک انسان‌هاست. گفتار و نوشتار نیز چون در ارتباط با انسان‌ها شکل می‌گیرد، مربوط به جهان اجتماعی است.

۲۲- گزینه «۳» اندیشه در محدوده جهان ذهنی و فردی انسان است و هرگاه این اندیشه به مرحله عمل می‌رسد، در محدوده جهان اجتماعی قرار می‌گیرد.

۲۳- گزینه «۲» گزینه «۱» درست نیست، زیرا جهان انسانی محصول زندگی طبیعی انسان نیست. گزینه «۳» درست نیست، زیرا جهان

۴۴- الف) جهان ذهنی افراد تابع فرهنگ آنها است و اهمیتی ندارد و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهد. ب) ذهن افراد، هویتی طبیعی و مادی دارد.

۴۵- الف) سلب برخی از ظرفیت‌ها و قابلیت‌ها از علوم انسانی و اجتماعی ب) بازماندن انسان از تعامل صحیح با جهان هستی / عدم پرورش و شکوفایی استعدادهای انسان

۴۶- الف) زمین و آسمان از تعامل سازنده با جوامع مشرکانه سر باز می‌زنند و ظرفیت‌های الهی و آسمانی خود را از آنها پنهان می‌کنند. ب) جهان تکوینی درهای برکات خود را به روی جوامع توحیدی می‌گشاید.

۴۷- جهان انسانی محصول زندگی انسان است و هر چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید مربوط به این جهان است.

۴۸- وقتی فردی درباره مسئله‌ای خاص می‌اندیشد، در محدوده فردی و ذهنی خود به سر می‌برد، ولی هنگامی که اندیشه خود را به صورت گفتار یا نوشتار بیان می‌کند یا براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، به محدوده اجتماعی و فرهنگی وارد می‌شود.

۴۹- بین دو بخش فردی و اجتماعی (ذهنی و فرهنگی) جهان انسانی، تناسب و هماهنگی وجود دارد. هر فرهنگی نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد پدید می‌آورد و به همان نوع اجازه بروز و ظهور می‌دهد. هر نوع عقیده و اخلاقی نیز جویای فرهنگی متناسب با خود است.

۵۰- دیدگاه اول، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود می‌کند و طبیعت را مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان فرهنگی می‌داند. در این دیدگاه، ذهن افراد و فرهنگ جامعه نیز هویتی طبیعی و مادی دارد. علوم مربوط به ذهن و فرهنگ، نظیر علوم طبیعی است و بین علوم طبیعی و علوم انسانی و اجتماعی تفاوتی واقعی قائل نیستند. دیدگاه دوم، جهان فرهنگ را مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان تکوینی دانسته و جهان ذهنی و فردی افراد را تابع فرهنگ جامعه می‌داند.

۵۱- جهان تکوینی براساس حکمت و مشیت خداوند سبحان، رفتاری حکیمانه با انسان و جامعه انسانی دارد. قرآن کریم برای جامعه و فرهنگ جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها سخن می‌گوید. قرآن کریم، جهان فردی اشخاص را نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند.

۵۲- از نگاه قرآن، جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست و این جهان براساس حکمت و خواست خداوند، با افراد و جوامع انسانی رفتاری حکیمانه دارد.

۵۳- اگر انسان از خود و جهان هستی شناخت درستی نداشته باشد.